



אמר רבי: נראין דברי ר' יהודה - בשלא ניער ושלא כסה ולכו לא נתפשט הטעם והחתיכה נשארה באיסורה, ודברי חכמים - בשניער וכסה ונתפשט הטעם.

בדעת ר' יהודה מאי לא ניער ולא כסה? אי לימא לא ניער - כלל, ולא כסה - כלל, מבלע בלע מפלט לא פלט לאסור שאר החתיכות! ואלא, לא ניער - בתחלה אלא בסוף לאחר שנאסרה החתיכה, ולא כסה - בתחלה אלא בסוף, אמאי, הא בלע והא פלט וחזרה להיתרה ואינה אוסרת! קסבר: אפשר לסוחטו - אסור, מכלל דר' יהודה סבר: כי ניער מתחלה ועד סוף וכסה מתחלה ועד סוף - אסור. אמאי, הא לא בלע החתיכה הראשונה כלל? אימא חוששים וגזורים שמא לא ניער יפה יפה, ולא כסה יפה יפה. ורבי לא מסכים לגזרה זו אבל מסכים לאסור במינו ובאפשר לסחטו.

אמר מר: ודברי חכמים שאין הקדירה נאסרת עד שיתן טעם בכולה, נראין לרבי כשניער וכסה, מאי ניער ומאי כסה? אי לימא ניער בסוף ולא ניער בתחלה, וכסה בסוף ולא כסה בתחלה, האמרת נראין דברי ר' יהודה בהא? אלא, ניער - מתחלה ועד סוף, וכסה - מתחלה ועד סוף, מכלל דרבנן סברי: ניער בסוף לאחר שהחתיכה קבלה טעם ולא ניער בתחלה, כסה בסוף ולא כסה בתחלה - מותר, אלמא קסברי - אפשר לסוחטו - מותר.

באיזו מציאות צריך ניעור וכיסוי להצלת החתיכה

4. תוספות מסכת חולין דף צו עמוד ב

...פירש בקונטרס⁴ דכי ניער הקדירה מוליך הוא הטפה בכל הקדירה ומסייע כל מה שבתוכה לבטל הטפה וכן כי כסה הקדירה עולות הרתיחות משוליה לפיה ומוליכות הטפה בכל הקדירה משמע שר"ל שאפילו החתיכה שנפלה הטפה עליה היא מקצתה בתוך הרוטב אי לא ניער וכסה אין מסייע הרוטב והחתיכות אחרות לבטלה ומיירי הכא בשלא ניער וכסה ולר"י נראה דכשהחתיכה שנפלה האיסור עליה היא מקצתה ברוטב לא בעינן ניער וכסה והתם איירי כשהחתיכה כולה חוץ לרוטב דאז אין מתפשט אלא בניער וכסה והוה מצי למימר לא שנו אלא בחתיכה מקצתה ברוטב אלא מילתא דפסיקא ליה נקט כשניער וכסה דאז בכל ענין הרוטב מכסה כל החתיכות ואפילו היתה כולה חתיכה חוץ לרוטב

5. ט"ז יורה דעה סימן צב ס"ק ב

ויש קולא לרש"י מצד אחד דהיינו אם מקצתה ברוטב וזו החתיכה נאסרת אין אוסרת השאר כ"כ בד"מ ולא נראה לע"ד דאע"פ שאין הרוטב דלמטה מסייע לבטל טיפת חלב שנפלה לפי שאין הרתיחה מגיע לשם מ"מ אותה חתיכה עצמה נאסרת חלק התחתון מחלק העליון וחוזרת ואוסרת למטה כל הרוטב ומה שבתוכו עד ששים נגד כל החתיכה דכל החתיכה נעשית נבילה כיון דמקצת החתיכה מונחת תוך הרוטב הרוטב מוליך לשאר ומדברי הש"ע האלו שהם דברי רמב"ם נ"ל דס"ל כרש"י מדכ' באם נאסרה החתיכה אוסרת השאר ע"כ נ"ל דהכי ק"ל אף על פי שרש"ל בא"ו שלו פסק כר"י מ"מ בספרו בפרק כ"ה סי' מ"ט החמיר כרש"י:

מה הותר ב'אפשר לסוחטו מותר'

6. רש"י מסכת חולין דף קח עמוד א

ומאי קסבר - רב באפשר לסוחטו באיסור שנבלע בהיתר ונתן בו טעם ואסור וחזר ובישל ההיתר הזו עם היתר אחר שאפשר האיסור הנבלע בזה ליסחט ממנו וליחלק בהיתר האחרון ואין בו כשיעור לאסור את האחרון.

אי קסבר - הותר גם הראשון מפני שנפלט האיסור ממנו ולכתחלה הוא דאסור שאין מבטלין איסור לכתחלה ומיהו דייעבד שרי לאכול אף הראשון.

7. חדושי הרמב"ן מסכת חולין דף קח עמוד ב

נראה לי שאין ענין אפשר לסוחטו אסור או מותר בשאר איסורין אלא בענין בשר בחלב בלבד, ואין ההקפדה להיתר החתיכה או לאוסרה אלא כלומר אפילו אפשר לך לסוחטו וסחטת אותו לגמרי, בשר שבו כבר נעשה אסור

אפשר לסוחטו אסור וחתיכה נעשית נבלה

דין חתיכה נעשית נבילה

1. תלמוד בבלי מסכת חולין דף ק עמוד א

דרש רבה בר בר חנה: חתיכה של נבלה ושל דג טמא - אינה אוסרת עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות. אוקי רב אמורא עליה ודרש: כיון שנתן טעם בחתיכה - חתיכה עצמה נעשית נבלה, ואוסרת כל החתיכות כולן אפילו בלי נתינת טעם, מפני שהן מינה.

אמר ליה רב ספרא לאביי: מכדי, רב כמאן אמרה לשמעתי - כרבי יהודה, דאמר מין במינו - לא בטיל, מאי איריא כי נתן טעם? אפילו כי לא נתן טעם בחתיכה שלצידה נמי!

אמר ליה: הכא במאי עסקינן - בשקדם וסלקו לאיסור וסלק קודם שיתן האחרות נקדחה הלכך נתנה טעם בלאשונה הרי זו חוזרת ואוסרת ואי לאו צמאי מיתסרי ולשמועין החתיכה עצמה נעשית נבלה לאסור ונכרזתה בפלטיה.

ובאופן זה גם לשיטת ר"י אין החתיכה אוסרת אחרות אלא אם קבלה טעם ומדין חנ"ג.

רבא אמר: אפילו תימא - לא קדם וסלקו, הוי מין ומינו ודבר אחר, וכל מין ומינו ודבר אחר - סלק את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו - רבה עליו ומבטלו: וכאן בתחילה לא היה רוטב ובהמשך היה רוטב שדי לו לבטל את האיסור לבדו אבל לא אותו עם החתיכה שנאסרה ולכן צריך שתקבל טעם להצטרף לאסור.

דין אפשר לסוחטו

2. שאלות מנחות ל'אפשר לסחטו'

- האם הוא אסור מצד הבלוע או שההיתר עצמו הופך לאיסור. ונפק"מ:
- I. לו כל האיסור היה יוצא במציאות האם היה אוסר .
- II. האם צריך רוטב לאסור.

3. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קח עמוד א

מתני'. טיפת חלב שנפלה על החתיכה, אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה - אסור; ניער את הקדירה, אם יש בה בנותן טעם באותה קדירה - אסור. גמ'... אמר רב: כיון שנתן טעם בחתיכה - חתיכה עצמה נעשית נבלה, ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה.

דעת רב לאסור בדין 'אפשר לסוחטו'

אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא: מכדי רב כמאן אמר לשמעתי - כרבי יהודה, דאמר מין במינו לא בטיל, לימא פליגא אדרבא, דאמר רבא: קסבר רבי יהודה כל שהוא מין ומינו ודבר אחר, סלק את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו! אמר ליה: אי דנפל ברוטב רכה - הכי נמי, הכא במאי עסקינן - דנפל ברוטב עבה;

ומאי קסבר אי קסבר אפשר לסוחטו מותר חתיכה אמאי נעשית נבלה? הרי ניתר בשישים שיש כנגדה וכל הסיר מותר. ואם לא היה שיעור כל הסיר יהיה אסור אלא קסבר אפשר לסוחטו אסור. דאיתמר, רב ורבי חנינא ורבי יוחנן דאמרי: אפשר לסוחטו - אסור, שמואל ורבי שמעון בר רבי וריש לקיש דאמרי: אפשר לסוחטו - מותר...

מהלוקת תנאים ר' יהודה וחכמים בדין 'אפשר לסוחטו'

ואפשר לסוחטו עצמו - תנאי היא, תנאי: טפת חלב שנפלה על החתיכה, כיון שנתנה טעם בחתיכה - החתיכה עצמה נעשית נבלה, ואוסרת כל החתיכות כולן אפילו בלי שיש כדי נתינת טעם מפני שהן מינה - דברי ר' יהודה, ויח"א: עד שתתן טיפת החלב טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות קס"ד דלטפה קיימי על קיהא בה כתי ליתן טעם בטלס אין כאן איסור אפילו בחתיכה לאשונה מפני שאז חוזר ונסחט.



לסוחטו מותר דכיון שכן אין חתיכה זו שקבלה טעם מן החלב נידונית כחתיכת בשר אסור אלא כחלב שקבלה טעם ממנו ומש"ה מקשינן דמבלע בלעה מפלט לא פלטה פליטה אוסרת לפי שהחלב שבה אפשר שאינו יוצא מחתיכה לחתיכה ואפילו הוא יוצא ממנה הוה ליה מין בשאינו מינו וא"א שתאסור כל החתיכות כולן מפני שהן מינה אבל למאי דמסקינן אפשר לסוחטו אסור אפשר דאפילו בשלא נער כלל ולא כיסה כלל אמרינן דכיון שגוף היתר של חתיכה זו נעשה איסור אוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה כיון שכולן עומדות בקדרה שיש בה הבל וליחות...

ואנן הכי קאמרינן דלמ"ד אפשר לסוחטו מותר אין איסורו מגופו וכיון שכן כל היכא דטעים לה קפילא ארמאה ואמר שאין בה טעם חלב כלל שריא ולמ"ד אפשר לסוחטו אסור איסורו מגופו (כלומר שגוף ההיתר הנפך לאיסור) עד שאפי" נסחט כל חלב שבה עדיין אסורה ועומדת ולפיכך אפילו אמר לן קפילא שאין בה טעם חלב כלל אסורה מדינא והשוו חכמים מדבריהם כל האיסורים הנבלעים באחד דרך בישול לבשר בחלב כך נראית בעיני שטה זו:

פסקי השו"ע והרמ"א באפשר לסוחטו

11. שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צב סעיף ד

לא אמרו חתיכה עצמה נעשית נבילה, אלא בבשר בחלב אבל לא בשאר איסורים. כגון כזית חלב שנבלע בחתיכה, ואין בה ששים לבטלו, ונאסרה, ואחר כך בישלה עם אחרות, אין צריך אלא ששים כדי כזית חלב, ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת. וכן עיקר, ולכל כמו שכתב לעיל סימן צ"ב דלף אורח חתיכה מותרת.

12. שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קו סעיף א

חתיכה שבלעה איסור, ואין בה ס' לבטלו, שנפלה לקדרה, אינה אוסרת אלא לפי חשבון איסור שבה, שאם יש במה שבקדרה מצורף עם החתיכה עצמה ששים כנגד איסור הבלוע בה, מותר מה שבקדרה, אבל החתיכה עצמה אסורה, לפי שאיסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי.

13. ש"ך יורה דעה סימן צב ס"ק יא

וכדי שלא יסתרו הדברים זא"ז כ"כ בפירוש נראה ליישב דמ"ש כאן ר"ל לפי שכתב מקודם גבי בשר בחלב דאף דהרוטב מותר בס' מ"מ החתיכה באיסורה עומדת דאם היתה ראויה להתכבד ואינו מכירה אינה בטילה באלף וקמ"ל דאין כן בשאר איסורים אלא דבטיל ברוב כשאנו מכירה כיון דאין איסור מחמת עצמה וכדלקמן ר"ס ק"א ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת ומותר לאכול כולם וא"צ להשליך אחת מהן וכדלקמן ר"ס ק"ט:

סיכום עיקרי שיטות הראשונים

רמב"ן	תוס' ט"ז (צב, ז. קה, יב)	ר"ן ש"ך (קה, יז לעניין בב"ח)	לאיזה ענין הבלוע הופך לאיסור ב' אפשר לסוחטו אסור
✓	✓	✓	לענין שיעור (הנ"י)
✗	✗	✓	לענין יכולת לאסור גם בלי יציאת הבלוע (נפק"מ לשאר איסורין לשו"ע)
✗	✓	✓	אם 'אפשר לסוחטו מותר' האם החתיכה עצמה מותרת

והוה ליה בשר אסור ואוסר במינו ובחלב, ואם תאמר אפשר לסוחטו מותר בשר שבו היתר הוא לגבי בשר והחלב שבו לגבי חלב, והטעם לזה דכיון שאנו רואין שהתורה אסרה בשר בחלב מכיון שנתבשלו זה עם זה נעשו שניהם איסור שהרי הוא לוקה על חצי זית בשר וחצי זית חלב שהיתר נעשה איסור, הלכך אף על פי שרבה עליהם בשר עד שבטל טעם החלב לגמרי או שרבה חלב ובטל טעם הבשר אסור לעולם שהרי נעשו איסור,

מהם התנאים ליציאת האיסור מן החתיכה האסורה

8. תורת הבית הארוך לרשב"א בית ד שער א – דף ה ע"ב

ושמענין נמי מהכא דאפילו היתה מקצת החתיכה בתוך הרוטב ונפל על מקצתה שהוא חוץ לרוטב חלב או דם או אחד מן האיסורין שאין מפעפעין אין אומרינן שאותו רוטב שהוא בקצה האחד מוליך ומערב מה שבלעה החתיכה בקצה האחר שאינו בתוך הרוטב דאם לא כן אפילו לא ניער יפה ולא כיסה יפה למה נאסרה החתיכה הראשונה ולמה אוסרת כל השאר דאדרבה היה לנו לצרף הרוטב עם החתיכה בתחילת נפילתה ותבטל הטיפה בס' שהרי הרוטב מערב את הכל ומוליך את החלב בכל והכל מצטרף לבטלה אלא ודאי שמעינן דאין חתיכה שנאסרה מחמת בליעת איסור אוסרת חתיכת היתר שאצלה ואפילו שתיהן חמות ואפילו במה שאמרו חתיכה עצמה נעשת נבלה כבשר בחלב וכל שכן בשאר האיסורין וכן כתבו בתוספות בשם רבנו יצחק ז"ל דלעולם אין חתיכה שנאסרה מחמת בליעת איסור אוסרת חתיכת היתר שאצלה ואפילו שתיהן חמות לפי שאין הבליעה הולכת מחתיכה לחתיכה שאצלה אלא אם כן יש רוטב [דף ט עמוד א] שמוליך הבליעה חוצה לה אבל ביבש לא לפי שאין החתיכה הבלועה מן האיסור מוציאה ומוליכה הבליעה אלא במקום שהבלע בעצמו יכול לילך ולהתפשט שם מעצמו.

9. תוספות מסכת חולין דף קיב עמוד א

תרי גללי דמלחא ומשפיה - שהדם נגרר אצל המלח בשולים ואפילו למ"ד (לעיל דף קח:) אפשר לסוחטו אסור יש להתיר כאן ולא אמרינן מיד כשנוסף השומן מן הבשר נאסר מחמת דם המעורב בו ושוב לא יועיל לו תרי גללי דמלחא דכיון שהדם נפרש ממנו לגמרי אין נשאר בו טעם ואפילו משהו דכך היו בקיאים בדבר המותר ולא דמי לאפשר לסוחטו דלעיל דהתם אין האיסור יוצא לגמרי אלא שמתבטל ועכשיו אין להתיר על ידי תרי גללי דמלחא לפי מה שפירש בהלכות גדולות דדוקא נקט תרי גללי אבל הרבה מלח פוסק כח הדם ואין אנו בקיאים בדבר שלא להרבות ושלא למעט.

10. ר"ן (על הרי"ף) מסכת חולין דף מג עמוד א

אבל אינו מחזור דכיון דקיימא לן דחתיכה עצמה נעשית נבלה ואפשר לסוחטו אסור כלומר שאפילו היה אפשר לאיסור שיסחט ויצא מחתיכה זו אפ"ה החתיכה אסורה דרב הכי ס"ל וכמו שיתבאר בסמוך בס"ד כיון שכן הרי כל מה שחתיכה זו של היתר פולטת איסור גמור הוא דהא אמרינן אפילו היה אפשר לאיסור שיסחט מן ההיתר אפ"ה אסור וכיון שהוא כגוף האיסור למה לא תאסור חברתה בפליטתה?

ומה שהביאו ראייה מן המליחה איכא למימר שהדם נשרף וכלה בתוך המלח לגמרי וכן מה שהביאו ראייה מן הצלי נראה לי דכיון דחתיכה עצמה נעשית נבלה מבשר בחלב למדנו כמו שאפרש לפנינו בס"ד אין אומרים כן אלא דומיא דבשר בחלב דרך בישול ואין בבשר בחלב קליפה מן התורה דדרך בישול אסורה תורה בדוקא ובהא נמי סליק פירוקא למלח של מליחה שלא יאסור

ומאי דאמרינן לקמן בגמרא [דף קח ב] מבלע בלע מפלט לא פליט דאלמא כל שלא נער אין החתיכה אוסרת חברתה מחמת פליטתה ה"מ למאן דס"ל אפשר